

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi, dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 6.

V Mariboru, dne 7. februarja 1901.

Tečaj XXXV.

Slovenskim mladeničem!

Mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi strelci!

Naša mladina je naš up, naša nada! Tako govorijo ob različnih priložnostih z velepomembnim obrazom slovenski govorniki. Zraven pa mislijo navadno le na učečo se mladino, na dijaštvo. Na čvrste sinove slovenskih kmetov in delavcev so naši politiki doslej le prav malo mislili. A vendar veljajo tudi o tej mladini v polni meri besede: Naša mladina je naš up, naša nada! V sedanjih kmetjski mladini nam dozorevajo naši bodoči slovenski možje. Kakoršni bodo ti možje, takšna bo naša prihodnja politika, takšna bo naša bodočnost.

Mi smo sklenili, se odslej večkrat v predalih našega lista prijateljski pogovarjati z našo kmetjsko mladino. Prepričani smo, da je za to nalogo pred vsem naš list opravičen in poklican. Saj je njegov namen, odkar se je porodil, zahajati v slovenske kmetjske hiše, tamkaj učiti in zabavati ter deliti s kmetjsko družino žalost in veselje. In slovenske hiše so nam rade odpirale svoja vrata. V njih imamo največ čitateljev, a tudi veliko število sodelovalcev. V zadnjem času so se pa nam s posebno zaupljivostjo približali iz kmetjskih hiš tudi vrli mladeniči. Ne samo, da so postali po nekod neumorni širitelji našega lista, ampak postali so tudi naši marljivi sotrudniki. Lahko rečemo, da je v vsaki številki po več dopisov in novic, ki so potekli iz peresa slovenskih mladeničev. Naši mladeniči

nam odpirajo svoja srca, in mi spoznavamo v njih svoje prijatelje, svoje pobratime.

Prijatelj je do prijatelja odkritosrčen in zato bomo mi danes odkritosrčni do svojih mladih prijateljev, do slovenskih mladeničev. Rekli bomo, kakšni morajo biti po naših nazorih slovenski mladeniči, da bo vsak resen slovenski politik lahko nanje gledal zares kot na nado, na up boljše bodočnosti slovenskega naroda. Po našem prepričanju morata slovenske mladeniče dičiti pred vsem dve lastnosti. In kateri sta te dve lastnosti?

Odločnost v načelih je prva. Slovenski mladeniči! Dve svetinji ste sprejeli od svojih starišev, od svojih očetov, te dve svetinji sta sveta katoliška vera in slovenski jezik. V teh dveh svetinjah prebiva blagoslov za vas, prebiva vaša sreča. Kdor si je dal le jedno oskrniti ali celo iztrgati, ta je onečastil spomin na svoje stariše, prodal svoj značaj. Veliko ljudi, tudi pri nas na Slovenskem, lazi za vami, da bi vam ukrali dragoceni svetinji, ki ste ju sprejeli od svojih starišev. Izpodkopati vam hočejo vašo vero, omrziti vam hočejo katoliško cerkev, odtujiti vas hočejo od duhovnikov, osmešiti vam hočejo vaš slovenski jezik, vsiliti vam hočejo tuj jezik in tuje šege. Mladeniči, ne udajte se tem nasprotnikom, stojte trdno in odločno. Vera in jezik je vaša dedščina, propalca in ničvrednejši oni, ki zapravi dedščino pradedov. V verskih in narodnih rečeh, tukaj ne smete poznati nobene popustljivosti, nasprotniki vere in slovenskega jezika so vaši sovražniki in tem se ne smete nikdar in nikoli ukloniti. Neomahljivost in odločnost v načelih je znak

moškega značaja. In značajev hočemo, značajev potrebujemo.

Delavnost je druga lastnost. Kamor je Previdnost božja postavila človeka, tam mora pokazati svojega moža. Mladeniči! Vi ste odločni, da postanete prej ali slej posestniki slovenske zemlje. Na tej zemlji vam je ustanoviti vašo zemeljsko srečo. Dandanes so za kmeta nesrečni časi. Mnogokaj je povzročilo to nesrečo. Med razlogi je gotovo tudi ta važen, da se našim pridnim kmetom premalo skrbi za gospodarsko-strokovno izobrazbo. Naša zemlja je bogata, treba je vzdigniti vse zaklade. Če ne storimo tega mi, prišli bodo tujci. Mladeniči, poučujte umno gospodarstvo v vseh panogah. Ker vam niso na razpolago take šole, bodite samouki. Nihče se ne spodtaka, če berete kratkočasne, zabavne knjige. A prva skrb vam bodi strokovna izobrazba. V izobraževanju bodite neumorno delavni. Ne moremo si lahko misliti lepše bodočnosti, nego v kateri vidimo nastopati razumne, izobražene kmete. O delavnosti v vaših domačih opravilih ne bomo obširnejše govorili. Ta je samoumevna.

Odločnost in delavnost, to sta dve lastnosti, kateri se nam zdita najlepši na naših mladeničih. Ako bosta dičili kmalu vsakega slovenskega mladeniča, potem bomo navdušeno zapeli pesem: Mi gremo naprej, mi gremo naprej, mi strelci!

Listek.

Črtice iz zgodovine našega naroda.

7. Še nekoli o družnem življenju.

A. Zakon.

Ko smo govorili o zadrugah, smo pokazali, da so v gospodarstvenem oziru bile popolnoma samostalne ter v nikaki zvezi druga z drugo. Radi tega je tudi vsaka prestop uda v drugo smatrala za izgubo, dobro računajoč, da so delavci moči kapital. To dejstvo je zadrugno blagostanje izvestno podpiralo in pospeševalo, a ravno tako je na drugi strani bilo od zla, in sicer od najhujšega. Zakoni so se namreč mogli sklepati le med udi iste zadruge; znano pa je, da zveze med sorodniki v zdravstvenem oziru ne vplivajo dobro; vendar so nastale še hujše posledice, kadar je predmet ljubezni bil v tuji zadruzi, kajti možu ni preostajalo drugega, nego da je vzel s silo, kar se mu je odrekalo, t. j., da je ob ugodni priliki nevesto ugrabil ter z njo odbežal na dom; pri tem se pa namreč ni le sam tvegaval glave, ampak oškodovana zadruza je za njim pridrla z orožjem, in vnel se je boj med zadrugama. Rop je zahteval osvete. Pa ko bi vsaj bilo pri tej

osveti ostalo! Toda čisto smrtno sovraštvo se v poznejših rodovih ni bilo ugaslo.

Tako je bilo izprva; sčasoma pa se je stvar toliko ublažila, da se je ženin osvete mogel obvarovati z odškodnino, ki jo je nevestini zadruzi dal, in tekom časa se je še ta odškodnina čim dalje tem bolje krčila.

Nazadnje so se zakoni iz zadruge v drugo dovolili brezpogojno, in običajno je celo postalo, da je nevestina zadruza prvo jutro po sklepu zakona prinesla novi ženi raznih darov na dom, takozvano »jutrnjino«.

Na nekdanji rop spominjajo še nekateri običaji, ki jih imajo tuintam pri ženitovanju, in kar nevesta prinese v zakon, se še danes imenuje jutrnjina ali jutrnja.

Dasi je bilo Slovanom kot poganom dovoljeno imeti po več žen, vendar mnogoženstvo ni bilo običajno; mož je imel eno ženo, in le najimenitnejši so jih gleštali po več.

Zakonska zvestoba se je na obeh straneh varovala jako strogo, in kazni za tiste, ki so se bili v tem oziru pregrešili, so bile naravnost grozovite. Vsled tega je pa tudi moralno življenje med Slovani bilo tako uzorno, da ga inorodni pisatelji v svojih poročilih enoglasno posebno poudarjajo.

B. Osebna imena.

Znano nam je, da so udje zadruge kakor plemena kot taki nosili skupno ime. Ali v

zadrugi je moral vsak posameznik imeti še posebno ime, po kojem se je klical. To ime se je otrokom dajalo kar po rojstvu in sicer slovesno; tudi se je to vršilo po določenem obredu, o katerem nam pa natančnejšega ni nič znano. Zato pa vemo, kakšna imena so se otrokom dajala. Kakšna? Bili so čisto naravni vzroki, ki so nudili podlago za tvoritev imen.

Ako je dete že dolgo časa bilo predmet vročih želja, se je nazvalo Zeljko, Zeljana, Nadislav, Nada, in če se je želja izpolnila prej, nego se je pričakovalo, tudi Nenad ali Nenada. Imena Prvar, Prvislav, Prvinica, kažejo ipak jasno, kaj se je z njimi hotelo povedati. Najčesča pa so bila takšna imena, v katerih se je izražala glavna želja, s katero je imenodajavec pozdravil novega zemljana. Želeč mu pred vsem zdravje in dolgo življenje, ga je imenoval Zdravko, Živko, Rastko, Dabiživ, Živana, želeč mu splošno srečo, Srečko, želeč mu, naj je kedaj vrl in neustrašen branitelj pravice in domovine, pa Ljudovit (vit = zmagač) Boris, Srdan, Strahomir (mir = svet), Tvrdko (trd), Jaromir, Borivoj, Branimir (mir = mir), Ratimir (rat = boj) Ratko, Branko, Stojan, Ljuto, Ljuta, Brana, Jaroslava, Srčanica. Drugi imenodajavci zopet življenja niso shvatali tako resno in bili prepričani, da bo dete najsrečnejše, če se na